

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

ul. Piotrkowska 120

90-006 Łódź

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61- 16/08/AK -9

Łódź, dnia 18 czerwca 2008 r.

DECYZJA Nr RŁO 28/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Jarosławowi Pawłowi Burczyńskiemu, zam.prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Made in Poland” Biuro Podróży, ul. Kasprzaka 3, 91-078 Łódź,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów:**

a. o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), we wzorcu umowy pn.: „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” o następującej treści:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie prawo odwołania imprezy (bez ponoszenia kosztów) w sytuacjach od siebie niezależnych a) działanie sił wyższych decyzje władz państwowych, brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa uczestników wyjazdu, b) brak wymaganego minimum uczestników (odwołanie może nastąpić najpóźniej 10 dni przed imprezą)”,

- „Wszelkie reklamacje powinny być zgłoszone w formie pisemnej, najpóźniej w terminie 14 dni od daty zakończenia imprezy”,

- „B.P. „Made in Poland” nie zwraca pieniędzy za niewykorzystane świadczenia z winy uczestnika”,

b. o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland”, postanowienia, które jest bezprawne w świetle art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.) o treści:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie możliwość podwyżki ceny imprezy do 10% bez zgody uczestnika w uzasadnionych przypadkach, niezależnych od biura (udokumentowanego wzrostu, kosztów transportu, kursu walut, itp.)”

i przyjęciu zobowiązania Jarosława Pawła Burczyńskiego, do zaniechania tych działań poprzez zaprzestanie stosowania we wzorcu umowy „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” postanowień naruszających przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i wycofanie z istniejących już w obrocie prawnym umów, postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu, w terminie do dnia 20 czerwca 2008 r.:

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania do dnia 20 czerwca 2008 r. poprzez wprowadzenie zmian we wzorcu umowy „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa oraz wycofanie z istniejących już w obrocie prawnym umów postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Jarosława Pawła Burczyńskiego, obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania:

- **do dnia 28 czerwca 2008 r. doręczenie poprawionego wzorca umowy i dowodów potwierdzających** wycofanie z istniejących już w obrocie prawnym umów postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uzasadnienie

W dniu 20 grudnia 2007 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Prezes Urzędu”) wszczął postępowanie wyjaśniające, mające na celu badanie rynku świadczenia usług turystycznych w zakresie stanu konkurencji na tym rynku oraz stanu ochrony praw konsumentów, w szczególności w zakresie możliwych naruszeń praw konsumentów w związku ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych. W ramach ww. postępowania Prezes Urzędu dokonał między innymi kontroli wzorców umowy stosowanych przez Jarosława Pawła Burczyńskiego, zam. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Made in Poland” Biuro Podróży, ul. Kasprzaka 3, 91-078 Łódź (zwany dalej: „Jarosław Burczyński”). W wyniku kontroli Prezes Urzędu ustalił, że Jarosław Burczyński we wzorcu umowy „Warunki uczestnictwa w imprezach

organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” (zwany dalej: „wzorzec umowy”) stosuje postanowienia o treści:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie prawo odwołania imprezy (bez ponoszenia kosztów) w sytuacjach od siebie niezależnych a) działanie sił wyższych decyzje władz państwowych, brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa uczestników wyjazdu, b) brak wymaganego minimum uczestników (odwołanie może nastąpić najpóźniej 10 dni przed imprezą)” (pkt 3 wzorca umowy) ,
- „Wszelkie reklamacje powinny być zgłoszone w formie pisemnej, najpóźniej w terminie 14 dni od daty zakończenia imprezy” (pkt 13 zdanie ostatnie wzorca umowy),
- „B.P. „Made in Poland” nie zwraca pieniędzy za niewykorzystane świadczenia z winy uczestnika” (pkt 11 wzorca umowy),
- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie możliwość podwyżki ceny imprezy do 10% bez zgody uczestnika w uzasadnionych przypadkach, niezależnych od biura (udokumentowanego wzrostu, kosztów transportu, kursu walut, itp.)” (pkt 9 wzorca umowy).

W wyniku przeprowadzonej analizy Prezes Urzędu ustalił, że postanowienie wskazane w pkt 3 wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) (zwany dalej: „Rejestr”) pod pozycją 1149, w dniu 26 kwietnia 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 lutego 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 56/06, o treści: "Organizator z powodu przyczyn od siebie niezależnych i niezawinionych (decyzje władz państwowych, działanie siły wyższej, brak wymaganego minimum uczestników, niemożność spełnienia świadczenia) zastrzega sobie prawo do anulowania imprezy, zmiany terminu i programu imprezy (nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem imprezy). Organizator nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów, a klientowi nie przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu tych zmian. Organizator ma obowiązek niezwłocznie powiadomić uczestnika o w/w zmianach, a ten powinien w terminie trzech dni od uzyskania informacji, zaakceptować zmiany bądź zrezygnować z uczestnictwa w imprezie składając pisemne oświadczenie.". Postanowienie wskazane w pkt 13 zdanie ostatnie wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1069, w dniu 21 marca 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 4 stycznia 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 37/06, o treści: „Reklamacje wniesione do biura po upływie 14 dni od zakończenia imprezy uznawane będą za bezskuteczne”. Postanowienie wskazane w pkt 11 wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1009, w dniu 23 stycznia 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 listopada 2004 r., sygnatura akt XVII AmC 81/03, o treści: „W przypadku gdy uczestnik nie stawi się na miejsce zbiórki w wyznaczonym terminie i miejscu lub gdy zrezygnuje z imprezy w trakcie jej trwania, nie przysługuje mu zwrot kosztów podróży lub należności za niewykorzystane świadczenia”. Ponadto postanowienie wskazane w pkt 9 wzorca umowy jest niezgodne z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.) (zwana dalej: „ustawa o usługach turystycznych”).

W dniu 24 kwietnia 2008 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu Postanowieniem Nr 1/61-10/08 (dowód: karty Nr 1 – 2) postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez

Jarosława Burczyńskiego, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na godzącym w nie, bezprawnym stosowaniu we wzorcu umowy „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” (zwany dalej: „wzorzec umowy”) postanowień o treści:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie prawo odwołania imprezy (bez ponoszenia kosztów) w sytuacjach od siebie niezależnych a) działanie sił wyższych decyzje władz państwowych, brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa uczestników wyjazdu, b) brak wymaganego minimum uczestników (odwołanie może nastąpić najpóźniej 10 dni przed imprezą)” - które zostało wpisane do Rejestru,
- „Wszelkie reklamacje powinny być zgłoszone w formie pisemnej, najpóźniej w terminie 14 dni od daty zakończenia imprezy” - które zostało wpisane do Rejestru,
- „B.P. „Made in Poland” nie zwraca pieniędzy za niewykorzystane świadczenia z winy uczestnika” - które zostało wpisane do Rejestru,
- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie możliwość podwyżki ceny imprezy do 10% bez zgody uczestnika w uzasadnionych przypadkach, niezależnych od biura (udokumentowanego wzrostu, kosztów transportu, kursu walut, itp.)” - które zostało wpisane do Rejestru,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 cytowanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania (dowód: karta Nr 11 i 17) Jarosław Burczyński w piśmie z dnia 20 kwietnia 2008 r. zgodził się z postawionymi zarzutami i poinformował w piśmie z dnia 2 czerwca 2008 r., iż odstępuje od stosowania klauzul, które zostały wskazane w postanowieniu Prezesa Urzędu o wszczęciu przedmiotowego postępowania i zobowiązuje się do ich wycofania z wzorca umowy oraz z obowiązujących umów zawierających kwestionowane postanowienia w „Warunkach uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland” do dnia 20 czerwca 2008 r. Jednocześnie w związku z przyjętymi zobowiązaniami Jarosław Burczyński wystąpił z wnioskiem o wydanie w przedmiotowym postępowaniu decyzji w trybie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) (zwana dalej: „ustawa o okik.”) (dowód: karta Nr 17).

Prezes Urzędu ustalił co następuje:

Jarosław Burczyński jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 47 636 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Made in Poland” Biuro Podróży w Łodzi. Zgodnie z przedstawionym aktualnym zaświadczeniem o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przedmiotem działalności Jarosława Burczyńskiego są usługi turystyczne (dowód: karta Nr 9).

Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania był wzorzec umowy o „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez Biuro Podróży „Made in Poland”. Jest to wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16. poz. 93, ze zm.) (zwana dalej: „k.c.”).

We wskazanych powyżej wzorcu umowy Jarosław Burczyński ustalił jednostronnie następujące postanowienia:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie prawo odwołania imprezy (bez ponoszenia kosztów) w sytuacjach od siebie niezależnych a) działanie sił wyższych decyzje władz państwowych, brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa uczestników wyjazdu, b) brak wymaganego minimum uczestników (odwołanie może nastąpić najpóźniej 10 dni przed imprezą)” (pkt 3 wzorca umowy) ,
- „Wszelkie reklamacje powinny być zgłoszone w formie pisemnej, najpóźniej w terminie 14 dni od daty zakończenia imprezy” (pkt 13 zdane ostatnie wzorca umowy),
- „B.P. „Made in Poland” nie zwraca pieniędzy za niewykorzystane świadczenia z winy uczestnika” (pkt 11 wzorca umowy),
- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie możliwość podwyżki ceny imprezy do 10% bez zgody uczestnika w uzasadnionych przypadkach, niezależnych od biura (udokumentowanego wzrostu, kosztów transportu, kursu walut, itp.)” (pkt 9 wzorca umowy).

Prezes Urzędu ustalił, że:

- Postanowienie wskazane w pkt 3 wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1149, w dniu 26 kwietnia 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 lutego 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 56/06, o treści: "Organizator z powodu przyczyn od siebie niezależnych i niezawinionych (decyzje władz państwowych, działanie siły wyższej, brak wymaganego minimum uczestników, niemożność spełnienia świadczenia) zastrzega sobie prawo do anulowania imprezy, zmiany terminu i programu imprezy (nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem imprezy). Organizator nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów, a klientowi nie przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu tych zmian. Organizator ma obowiązek niezwłocznie powiadomić uczestnika o w/w zmianach, a ten powinien w terminie trzech dni od uzyskania informacji, zaakceptować zmiany bądź zrezygnować z uczestnictwa w imprezie składając pisemne oświadczenie."
- Postanowienie wskazane w pkt 13 zdanie ostatnie wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1069, w dniu 21 marca 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 4 stycznia 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 37/06, o treści: „Reklamacje wniesione do biura po upływie 14 dni od zakończenia imprezy uznawane będą za bezskuteczne”.
- Postanowienie wskazane w pkt 11 wzorca umowy jest tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1009, w dniu 23 stycznia 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 listopada 2004 r., sygnatura akt XVII AmC 81/03, o treści: „W przypadku gdy uczestnik nie stawi się na miejsce zbiórki w wyznaczonym terminie i miejscu lub gdy zrezygnuje z imprezy w trakcie jej trwania, nie przysługuje mu zwrot kosztów podróży lub należności za niewykorzystane świadczenia”.
- Postanowienie wskazane w pkt 9 wzorca umowy jest niezgodne z art. 17 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych. Na podstawie ww. artykułu cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:

- 1) wzrostu kosztów transportu;
- 2) wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych;
- 3) wzrostu kursów walut.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o okik, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ustawy o okik, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Za bezprawne działanie przedsiębiorcy uznaje się między innymi stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.). Wskazany przepis zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 24 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1) Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o okik, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Jarosław Burczyński przeciwko któremu toczy się postępowanie jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 47 636 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Made in Poland” Biuro Podróży w Łodzi, tym samym jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

Prezes Urzędu stwierdza, że Jarosław Burczyński jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

Ad. 2) Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem

prawnym jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:

- 1) wzrostu kosztów transportu;
- 2) wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych;
- 3) wzrostu kursów walut.

Jarosław Burczyński we wzorcu umowy jednostronnie ustalił, że „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie możliwość podwyżki ceny imprezy do 10% bez zgody uczestnika w uzasadnionych przypadkach, niezależnych od biura (udokumentowanego wzrostu, kosztów transportu, kursu walut, itp.)”. Porównanie treści wzorca umowy z zapisami art. 17 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych wskazuje, że kształtuje on prawa konsumenta w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem. Zapis ten umożliwia Jarosławowi Burczyńskiemu podwyższenie ceny usługi w innych przypadkach niż określone w ustawie o usługach turystycznych. Rozszerza katalog przyczyn podniesienia ceny imprezy turystycznej nie tylko do udokumentowanych przyczyn wskazanych w ustawie o usługach turystycznych ale i do wszystkich innych przyczyn, które uzna on za podobne do wzrostu kosztów transportu, kursu walut. Dodatkowo zastrzega on możliwość podniesienia ceny imprezy turystycznej do 10% bez zgody uczestnika, co nie przewiduje w ww. artykuł ani żadne inne postanowienie ustawy o usługach turystycznych. Sprzeczność postanowienia umowy z przepisami art. 17 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych niewątpliwie stanowi o bezprawności działania Jarosława Burczyńskiego. Należy nadmienić, że w wyroku z dnia 22 czerwca 2005 r., sygnatura akt: XVII Amc 90/2004 Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że „Biuro podróży nie ma prawa dowolnie wskazywać okoliczności, na skutek których cena wycieczki może zostać podwyższona (...).” (Gazeta Prawna 2005/137, str. 15).

Art. 24 ust. 2 ustawy o okik zawiera przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o okik, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Na mocy art. 479⁴⁵ § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności Rejestru, stanowiąc, że Rejestr jest jawny. Jawność Rejestru oznacza, że Rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności Rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznaną dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie takich postanowień do Rejestru, oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru, dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z innymi przedsiębiorcami. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do Rejestru. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do Rejestru, może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do Rejestru, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o okik¹ dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez Jarosława Burczyńskiego we wzorcu umowy następujące postanowienie jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod pozycją 1149 do Rejestru:

- „B.P. „Made in Poland” zastrzega sobie prawo odwołania imprezy (bez ponoszenia kosztów) w sytuacjach od siebie niezależnych a) działanie sił wyższych decyzje władz państwowych, brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa uczestników wyjazdu, b) brak wymaganego minimum uczestników (odwołanie może nastąpić najpóźniej 10 dni przed imprezą)”.

Równocześnie, należy przytoczyć treść postanowienia wpisanego pod pozycją 1149 do Rejestru, zgodnie z którym:

- "Organizator z powodu przyczyn od siebie niezależnych i niezawinionych (decyzje władz państwowych, działanie siły wyższej, brak wymaganego minimum uczestników, niemożność spełnienia świadczenia) zastrzega sobie prawo do anulowania imprezy, zmiany terminu i programu imprezy (nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem imprezy). Organizator nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów, a klientowi nie

¹ W dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Na podstawie art. 137 ww. ustawy straciła moc ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Obecnie praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów została uregulowana w przepisie art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu tych zmian. Organizator ma obowiązek niezwłocznie powiadomić uczestnika o w/w zmianach, a ten powinien w terminie trzech dni od uzyskania informacji, zaakceptować zmiany bądź zrezygnować z uczestnictwa w imprezie składając pisemne oświadczenie."

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 28 lutego 2007 r. (sygnatura akt XVII AmC 56/06) uznał, iż ww. postanowienie narusza art. 385³ pkt. 2 k.c. Przedmiotowe postanowienie zawęża określony w ustawie o usługach turystycznych zakres odpowiedzialności kontraktowej organizatora. Zawarte w postanowieniu sformułowanie „przyczyny od organizatora niezależne i niezawinione” ma szerszy zakres znaczeniowy aniżeli przesłanki egzoneracyjne wymienione w ustawie. Postanowienie kwestionowane przez Prezesa Urzędu oraz postanowienie wpisane do Rejestru pod pozycją 1149 mogą zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie zobowiązania ponad przesłanki egzoneracyjne wskazane w ustawie o usługach turystycznych. Ponadto, zarówno Jarosław Burczyński jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (pierwotny adresat postanowienia uznanego za niedozwolone) prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez Jarosława Burczyńskiego we wzorcu umowy następujące postanowienie jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod pozycją 1069 do Rejestru:

- „Wszelkie reklamacje powinny być zgłoszone w formie pisemnej, najpóźniej w terminie 14 dni od daty zakończenia imprezy”.

Równocześnie, należy przytoczyć treść postanowienia wpisanego pod pozycją 1069 do Rejestru, zgodnie z którym:

- „Reklamacje wniesione do biura po upływie 14 dni od zakończenia imprezy uznawane będą za bezskuteczne”.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 4 stycznia 2007 r. (sygnatura akt XVII AmC 37/06) zgodził się argumentacją Prezesa Urzędu, iż ww. postanowienie narusza art. 385¹ § 1 k.c. i 385³ pkt 2 i 21 k.c.. Takie zastrzeżenie jest bowiem sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi i w sytuacji, gdy wyznaczony termin jest stosunkowo krótki, rażąco godzi w interesy konsumentów będących kontrahentami biura. Zastrzeżenie w umowie zawieranej z konsumentem bezskuteczności reklamacji złożonych przez klienta po upływie 14 dni od daty zakończenia imprezy uzależnia odpowiedzialność organizatora turystyki od spełnienia przez klienta szczególnego aktu staranności. W wielu sytuacjach złożenie przez klienta reklamacji w wyznaczonym przez organizatora terminie może napotykać na znaczne trudności. Stąd bezwzględne wyłączenie skuteczności reklamacji złożonych po upływie tego terminu ma charakter krzywdzący. Z uwagi na fakt, że postanowienie to uzależnia odpowiedzialność organizatora turystyki od spełnienia przez klienta nadmiernie uciążliwych warunków, narusza dyspozycję art. 385³ pkt 21 k.c. Postanowienie to prowadzi również do wyłączenia względem klienta odpowiedzialności organizatora turystyki za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, co stanowi klauzulę abuzywną w świetle przepisu art. 385³ pkt 2 k.c. Postanowienie kwestionowane przez Prezesa Urzędu oraz postanowienie wpisane do Rejestru pod pozycją 1069 mogą zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień ustala taki sam termin na składanie reklamacji, który Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za zbyt krótki. Ponadto, zarówno Spółka jak

i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (pierwotny adresat postanowienia uznanego za niedozwolone) prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez Jarosława Burczyńskiego we wzorcach umów następujące postanowienie jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod pozycją 1009 do Rejestru:

- „B.P. „Made in Poland” nie zwraca pieniędzy za niewykorzystane świadczenia z winy uczestnika” .

Równocześnie należy przytoczyć treść postanowienia wpisanego pod pozycją 1009 do Rejestru, zgodnie z którym:

- „W przypadku gdy uczestnik nie stawia się na miejsce zbiórki w wyznaczonym terminie i miejscu lub gdy zrezygnuje z imprezy w trakcie jej trwania, nie przysługuje mu zwrot kosztów podróży lub należności za niewykorzystane świadczenia”.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 10 listopada 2004 r. (sygnatura akt XVII AmC 81/03) uznał, iż ww. postanowienie narusza art. 385³ pkt 12 k.c. Zdaniem Sądu organizatorowi turystyki służy uprawnienie w przypadku rezygnacji klienta z imprezy potrącenia udokumentowanych i poświadczonych przez niego kosztów związanych z wykonaniem umowy, co wiąże się z koniecznością prowadzenia indywidualnych rozliczeń z każdym z konsumentów. W związku z tym konsumentowi należy się zwrot tej części jego świadczenia, która pozostała po odliczeniu w/w kosztów. Postanowienie kwestionowane przez Prezesa Urzędu oraz postanowienie wpisane do Rejestru pod pozycją 1009 mogą zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień umożliwia zatrzymanie części świadczenia konsumenta, w sytuacji gdy przedsiębiorca zostaje zwolniony z obowiązku wykonania własnego świadczenia. Ponadto, zarówno Jarosław Burczyński jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (pierwotny adresat postanowienia uznanego za niedozwolone) prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

Konsekwencją stosowania przez Jarosława Burczyńskiego postanowień wpisanych do Rejestru jest wprowadzenie do wzorców umów postanowień bezwzględnie zakazanych. Stosownie bowiem do art. 479⁴² § 1 k.p.c. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekając o uznaniu postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jednocześnie zakazuje ich wykorzystywania. Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej uchwale zaakceptował stanowisko, zgodnie z którym wpis postanowienia wzorca do Rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów, pod rygorem sankcji z art. 58 k.c.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez Jarosława Burczyńskiego we wzorcu umowy postanowień wskazanych w sentencji decyzji jest bezprawne.

Ad. 3) Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy

dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umów zawierającymi postanowienia, które zostały wpisane do Rejestru lub są sprzeczne z ustawą o usługach turystycznych i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę z Jarosławem Burczyńskim. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów Jarosława Burczyńskiego.

Na skutek zamieszczenia we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, Jarosław Burczyński stosował postanowienia, których stosowania zakazano. Takie działanie Jarosława Burczyńskiego godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o okik, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 ustawy o okik, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy o okik, a przedsiębiorca któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. Ponadto, stosownie do art. 28 ust. 2 ustawy o okik, Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.

Jak wykazano w niniejszej decyzji, okoliczności sprawy uprawdopodobniły, że Jarosław Burczyński stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o okik. Jednocześnie Jarosław Burczyński zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym naruszeniom.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 2 ustawy o okik, Prezes Urzędu nałożył na Jarosława Burczyńskiego obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania do dnia 20 czerwca 2008 r.

Wobec spełnienia przesłanek wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o okik, w decyzji nakładającej na przedsiębiorcę obowiązek wykonania zobowiązania, Prezes Urzędu nakłada na Jarosława Burczyńskiego obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Stosownie do ww. przepisu, Prezes Urzędu wyznaczył Jarosławowi Burczyńskiemu termin złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania do dnia 28 czerwca 2008 r.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za

pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:

Jarosław Burczyński